

Horecký zpravodaj

Březen 2002

Číslo 6. (1/2002)

INFORMACE OBECNÍHO ÚŘADU

V průběhu ledna se podařilo uvést do provozu nový obecní rozhlas, díky kterému by se měla zvýšit informovanost občanů o všech zásadních věcech týkajících se naší obce. Všechny důležité informace též naleznete na vývěsní tabuli obecního úřadu u prodejny.

Začátkem března začala rekonstrukce komunikací v obci spolu s dokončením odvodnění. Veškerá projektová dokumentace je k nahlédnutí v úřední hodiny na obecním úřadě nebo po dohodě. Projekt je rozčleněn do jednotlivých sekcí v celkovém nákladu 500.000 Kč. Jde o velkou položku našeho rozpočtu, ale další zdržení opravy by stálo násobek současné ceny. Oprava komunikací byla zastupitelstvem obce označena za prioritní akci pro letošní rok. Po dokončení opravy je naplánována brigáda na úklid obce (vyčištění odpadních žlabů okolo komunikací, drobné úpravy terénu po stavění sloupů aj.). Věřím, že každý, kdo bude moci, přispěje ke zkrášlení obce a přijde pomoci. Termín bude včas oznámen na vývěsce a vyhlášen.

Úřední hodiny obecního úřadu budou od dubna každé pondělí od 19 hod.

Josef Pechanec

Oznámení Sboru dobrovolných hasičů

Po dohodě s obecním zastupitelstvem je na začátek května připravována rekonstrukce střechy hájovny. Termín bude upřesněn v nejbližší době. Aby se vše zvládlo v co nejkratší době, je nutné naplánovat brigádnickou práci. Proto se před začátkem opravy svolá členská schůze, na které se přesně určí termíny brigád, aby se práce rovnoměrně rozložila. Doufáme, že hlavně z řad mladších členů bude účast 100%.

DOBŘE VYCHLAZENÉ PIVO

Václav Müller

„Nedovedu dodneška pochopit, jak mohli před léty uchovat hospodští ve sklepě led až do léta. Pivo chlazené ledem mělo úplně jiný říz než dneska,“ mudroval starý Eliáš nad püllitrem.

„Ony byly tenkrát taky jiný zimy. Já si pamatuju – to bylo někdy ve čtyřicátém – rybníky Šváb i Hermánek byly pod ledem ještě v půli dubna,“ opáčil soused zvaný Kunik a oba diskutující se zhluboka napili svitavské desítky.

„Tenkrát jsme museli kvůli housatům obsekat led alespoň na louži, aby se mohly vycákat. My, kluci z dolního konce, jsme se potom na té kře vozili,“ dodal Vašek Jandíků.

Semlet vzpomínku jsem do toho pivního mlejna přišel i já.

„Jednou, takhle v sobotu odpoledne, nebylo doma do čeho píchnout, a tak jsem si řekl, že se půjdu na louži trochu povozit. Vzal jsem pod kůlnou dlouhé bidlo – tím jsme se odráželi jako gondoliéři na benátských bárkách – a hajdy k louži. Bylo to tak koncem března a polední sluníčko i z té osekané kry po okrajích zvolna ukusovalo, takže se přece jen trochu zmenšila. Aby se na ni člověk dostal, bylo třeba ji trochu postrčit k protějšímu okraji a pak na ni prostě skočit. Vyhlédl jsem si na ní takový ledový výčnělek, hrotem bidla před ním vyhrábl ještě důlek a bidlo o něj opřel. Plavidlo mělo odpor. Nahnul jsem se tedy nad louži a vši silou svých deseti – jedenácti let se opřel. A pak se to stalo! Ledový výčnělek zeslabený důlkem se najednou odloupl, bidlo podklouzlo, já ztratil rovnováhu a jak dlouhý, tak široký plácnul jsem sebou na hladinu ledu. Samozřejmě, že se ta kra zlomila vejpůl a já se ocitnul až na dně. Tenkrát tam bylo víc než půl metru bahna na výšku. Zbytek k hladině – nějakých dvacet čísel – byla špinavá voda, která se nade mnou zavřela.

Pokusil jsem se vstát, ale ty dvě části kry se, odražený od břehů, nade mnou zase spojily. Začal jsem v tom bahně lapat po dechu a snažil se nejprve se zvednout aspoň na všechny čtyři. Měl jsem bláto i ve vlasech, ta mazlavina mi ujížděla pod nohama, já padal na kolena, až jsem se konečně dohrabal jako pes ke kamennému okraji.

Postavím se a rozhlížím se, jestli někdo mou trosečnickou havárku neviděl. Všude sobotně odpolední klid. Bahno mě studilo i v kalhotách. Mohl jsem klidně konkurovat vodníkovi, který, podle vyprávění starého Kozáka nám dětem, sedával na Podšvábí u Divišova mlejna. – Jestli je to pravda? Nevím. Nikdy jsem neslyšel, že by vodníci žili v bahně a lezli z vody už z jara.“

„Kecáš!“ procedil Eliáš pěnou u huby. „Co bylo dál?“

„Dál? Záblo mě. Rychle domů a svléct ze sebe to bahno z louže, pak se umýt a oblíct do čistého!“

„To je všecko?“ zeptal se Kunik.

„Nevím, co přinutilo tetu Fikejzovou, že, právě když jsem se plížil kolem jejich chalupy, vyšla ze dveří. Zůstala ohromeně stát.“

„Co je to?“ vykřikla.

„Nic, dobrý odpoledne,“ odpověděl jsem slušně na její dotaz a proklouzl kolem Šílových k našim. A rovnou na půdu. Při svlíkání do trenýrek jsem se štilil sám sebe. Pak polonahý rychle do chlíva a umýt se. Co jsem udělal s těma zablácenýma cajkama, už si dneska nepamatuju.“

„Musela tě vidět a někomu to povídat,“ povídá od vedlejšího stolu Záleský. „Nedávno jsem v Litomyšli viděl v knihkupectví na podsíní knížku, která se jmenovala: Trosečníkem na kře ledové!“

„To je toho! Stejně by mě ale zajímalo, jak ten led na pivo udrželi hospodští až do léta?“ vrátil řeč na začátek Eliáš a poručil si další půllitr.

P A M Ě T I

Jan Morávek

Čtvrt roku uběhlo od vydání posledního zpravodaje a máme tu měsíc březen, měsíc, který přináší to nejkrásnější období během roku – jaro. Letos je poslední neděle tohoto měsíce nedělí velikonoční, kdy si křesťané na celém světě připomínají ten největší div, jaký se v dějinách lidstva stal – vzkříšení. V našich zeměpisných šířkách severní polokoule, kdy se příroda probouzí ze zimního spánku, nastává také vzkříšení k novému životu, a tak dnes velikonoční svátky jsou více chápány jako svátky jara.

Já bych se ale v tom dnešním článku chtěl zmínit o jiném vzkříšení, o vzkříšení, které bylo před 57 lety, kdy naše národy také byly sejmuty z kříže, z hákového kříže nacistické okupace, aby mohly svobodně vydechnout a začít volně žít. Nebylo to poprvé v našich dějinách a dnes víme, že také ne naposledy, kdy náš národ vstával z poroby. Přesto ale bude dobré se k tomuto období vrátit.

*Do šeríku padly dny tvé slávy,
ještě nikdy nám tak nevoněl
ten květ bílý, modrý, usměvavý,
přivázaný na lafety děl.*

Těmito krásnými lyrickými verši pozdravil ony památné májové dny básník

Jaroslav Seifert. Ale vraťme se nejprve o několik dnů zpět. Jak jsem se již zmiňoval ve zpravodaji č. 4, utečenci ze zajateckých táborů, čím více se blížila fronta, přestávali se ukrývat, spřátelili se se zdejšími obyvateli a vypomáhali převážně na poli. Po příchodu Sovětů se hlásili do jejich armády, kde byli podrobeni přísnému výslechu, jakým způsobem se dostali do zajetí. Třebaže všichni slibovali, že budou po návratu do vlasti psáti, převážná většina z nich o sobě nedala vědět. Ještě ale před příchodem Sovětů přišli do vsi němečtí běženci, kteří utíkali před frontou. Podle zápisu z obecní kroniky se jednalo asi o 30 lidí s potahy a povozy. Byli ubytováni ve dvoře, hostinci a čp. 9 a před příchodem Sovětů odešli. Po dobu svého pobytu vypomáhali na polích za stravu a krmení.

Prchající německá armáda nechávala za sebou v mnoha případech spoušť. Někteří se zbavovali zbraní a snažili se dostat se na západ, jiní se ale na útěku mstili i na civilním obyvatelstvu. A ještě v těch posledních dnech okupace tekla krev. Také u nás se občané připravovali na možný odpor. Kdo měl uschovanou nějakou zbraň, tak ji připravil k použití. Nebylo toho ale zapotřebí. Vše proběhlo celkem v klidu, ani připravené úkryty nemusely plnit svůj účel. Bohužel ne všude to proběhlo tak hladce. V sousední Cerekvici pamětní deska připomíná oběti lidských životů na úsvitu svobody. Před velikonoce se vrátil domů p. Josef Mikulecký, který po nocích utíkal z rozbombardovaných Drážďan, hladový, nevyspalý, ale šťastný, že je zase doma.

A konečně přišel ten den, kdy se na silnici od Litomyšle objevila první obrněná auta a tanky sovětské armády. Němečtí vojáci, pokud nestačili utéci, byli většinou zastřeleni. Také ve Stránského Boru je hrob německého vojáka. Zpočátku to vypadalo, že Horky budou jakousi oázou klidu. Ale jednoho dne odpoledne se z ničeho nic objevili sovětské vojáci. Byla jich plná ves, nebylo snad jediného čísla, které by nepoctili svojí návštěvou. U nás jich bylo ubytováno šest nebo sedm. Tento první konvoj nezanechal u místních občanů příliš dobrý dojem. Jak vyšlo později najevo, byla to jednotka, složená převážně z trestanců. My jsme si nemuseli stěžovat. Snad až na ztrátu budíku a několika drobností jsme s nimi vycházeli dobře. Někde to ale bylo horší, když třeba začali obtěžovat ženy. Tyto první návštěvníky vystřídal štáb zákopnického oddílu a koňský lazaret. Ten byl umístěn ve dvoře a v místní škole byl štáb. Transporty koní denně přicházely k prohlídkám, léčení a třídění. Na hrázi rybníka Heřmánek byla odvěšivovací stanice. Vojáci, pokud měli volno, trávili většinu teplých jarních dnů u rybníků. Bez plavek a beze studu užívali tu pohodu, kterou si po tolika útrapách válečných let skutečně zasloužili. Koně se postarali o sklizeň sena. Veškerá luka byla jimi spasena, ale také koňským trusem pohnojena, takže otava pak vynahradila sklizeň.

Jací byli, jak se chovali ti naši osvoboditelé? Chovali se tak jako každá jiná armáda na obsazeném území, kde se cítí svrchovaným pánem. Přesto se domnívám, že se u nás z jejich strany nikomu žádná křivda nestala. Byli to muži různých národů, jak je spojilo sovětské impérium. Vzpomínám, jak jeden Tatar odmítal vepřové maso, jelikož mu to zakazuje víra. Byli to muži různého věku a při rozhovoru o poměrech u nich ti mladší uznávali, že „dobře tak, jak Stalin pravil“, ti starší zase raději vzpomínali na staré časy, ale neradi o tom nahlas hovořili, asi z obavy, aby se to nedoneslo k nepovolanému sluchu. Všechny ale spojovalo jedno, a to nenávisť vůči Němcům. Víím, co dalo námahy vysvětlit sovětskému důstojníkovi, že slovo Němec u nás neznamená Němce Germána, ale že je to příjmení zdejšího občana.

Během měsíce června odjeli. Byly s nimi vypraveny koňské povozy, které jim odvážely krmivo a oves, uskladněný ve dvoře. Z naší obce byly povozy tři. Koňské potahy byly spřaženy jak z místních, tak i z vojenských koní. Dva povozy, se kterými jeli p. Eliáš z čp. 28 a p. Eliáš z čp. 24, končily v Olomouci. Třetí, se kterým jeli pánové Fr. Hudeček a Karel Jandík, jel ještě dál. První zastávka s přenocováním pod širým nebem byla v Moravské Třebové, druhá v Olomouci. Domů jeli třetí den v jednom tahu, třetí povoz se vrátil o jeden den déle. Po Němcích zůstalo spousta zbraní, většinou pušky i s náboji, jak se jich sami zbavovali. Téměř každý z občanů vlastnil nějakou ukořistěnou zbraň až do nařízení, kterým se jejich držení stalo nelegální a musely se odevzdat. Do té doby se vesele střílelo a hráz Velkonetřebského rybníka sloužila jako střelnice a večerní oblohu zase osvětlovaly světlice i stromečky signálních nábojů. Jak po Němcích, tak po Sovětech zůstalo mnoho koní, které po nějaký čas využívali místní hospodáři. Jak uvádí místní kronikář, bylo zde po odchodu sovětských vojsk 18 koní. Později byl nařízen svod do Litomyšle, odkud byli přidělováni do míst, kde se potahů nedostávalo.

Samospráva obce. Nová doba přináší do správy obcí velké změny. Končí doba starostů a místních zastupitelstev, jejich místa zaujímají národní výbory. Posláním místních národních výborů je vykonávat komunální politiku a spravovat majetek obce – nyní státní. Okresní revoluční výbor jmenoval v každé obci důvěrníka, který byl pověřen jmenováním národního výboru. V naší obci to byl p. Jaroslav Voříšek z čp. 15, stavitelský příručí. Místní národní výbor jím jmenovaný byl v následující sestavě: pánové Jaroslav Voříšek, čp. 15, Bohuslav Voříšek z čp. 15, Bohumil Petráň – řídící učitel, Jan Morávek z čp. 16, Josef Rovenský z čp. 4, Josef Eliáš z čp. 28 a Josef Bečička z čp. 38. Později, jak někteří členové byli povoláváni do vojenské služby, byli místo nich zvoleni další členové a národní výbor byl doplněn na dvanáct členů v tomto složení: pánové Jan Morávek, předseda, Bohuslav Voříšek, místopředseda, Josef Bečička, pokladník, Jan Kozák, Josef Eliáš, čp. 26, Josef

Eliáš, čp. 28, Jan Pechanec, Jan Horák, čp. 20, František Huryta, Václav Heblt, čp. 21, a Jaroslav Bečička, čp. 10. Pozornému čtenáři asi neunikne, že uvedená jména nedávají součet 12, ale takto je to uvedeno v místní kronice. Také jméno Jana Horáka z čp. 20 je problematické. Jmenovaný v této době již nežil, pokud je tedy číslo správné, pak by se jednalo o p. Františka Horáka, který v tom případě je posledním žijícím členem prvního národního výboru.

Znovu se formuje československá armáda a za tím účelem jsou povoláváni záložníci do činné služby. Od nás to jsou pánové: Bohumil Petráň, Josef Rovenský, Ladislav Rovenský, Ladislav Fikejz a Karel Dolníček mladší. Postupně, jak nastupovali noví branci, byli propouštěni do civilu. Od státu byla učiněna výzva občanům ohledně osidlování pohraničí po odsunutých Němcích. Na tuto výzvu se odstěhoval Karel Dolníček ml. na menší statek do Opatovce.

Radost a opojení z nabyté svobody se neobešly bez velkolepých oslav. Jako snad ve všech obcích a městech, také u nás se konala tryzna na oslavu svobody. Byla zapálena hranice na Horních drahách, to byla travnatá plocha za Červeným hliňákem, někdo říká za lesíčkem k Cerekvici, která zčásti zmizela při stavbě silnice, zbytek přioralo zemědělské družstvo ke svým pozemkům. Nejsem si zcela jist, kdo tam měl tehdy projev, tuším ale, že to byl p. Josef Novotný, plukovník z Českých Heřmanic, horecký rodák.

Oslava většího rozsahu, možno říci národní pouť, se uskutečnila 6. července na Růžovém paloučku. Pověst o českých bratřích, kteří se po bitvě na Bílé hoře zde měli loučit se svojí vlastí, se zapsala hluboko do mysli Čechů, obzvláště Čechů protestantského vyznání, a zapříčinila, že Růžový palouček se stal národním poutním místem. Proto také na tuto oslavu se sjelo velké množství lidí z blízkého i vzdálenějšího okolí. Těžce oddychovala malá lokomotiva zvaná *kačenka*, která přivezla od Chocně plný vláček poutníků. Mnohem lehčeji pak táhla poloprázdný vlak k Litomyšli, když v Cerekvici na zastávce opustili cestující nejen přeplněné vagóny a plošiny, ale také pracně slézali z vagónových střech, ze kterých při vjezdu do stanice vesele zdravili přihlížející dav. Velký průvod poutníků, odhadem asi deset tisíc, se vydal na palouček se zastávkou v hostinci v Újezdci. Na místě samém pak hlavní projev pronesl ministr spravedlnosti košické vlády p. Prokop Drtina. V projevu se převážně zaměřil na problematiku odsunu Němců. Více se mi k této slavnosti nepodařilo zjistit, pouze to, že to byla poslední pouť takového rozsahu. Během let upadl palouček téměř v zapomenutí, teprve po roce 1989 se ho ujal Spolek pro obnovu Růžového paloučku a od té doby tam každoročně probíhají slavnosti.

Druhou neděli měsíce července se konala další slavnost v poutním místě v Končinách. Také zde se sešlo velké množství poutníků, odhadem šest a půl tisíce. Přišly průvody od Litomyšle a okolních obcí, z druhé strany od Sloupnice a Českých Heřmanic. Osmdesátičlenný dechový orchestr, složený

mimo jiné z kapel p. Horského ze Sloupnice a p. Duška z Netřebí, doprovázel mariánské písně poutníků na poděkování Bohorodičce za znovunabytou svobodu. Ejhle oltář hospodinův září. Tato melodie se nesla nad končinskými lukami k jasné obloze při mši svaté, kterou koncelebrovalo šest kněží. Velice krásný projev přednesl páter Soukup, kněz, vězeň nacistického koncentračního tábora. Byl to bratr učitelky – sestry Vojtěšky – ze sloupenského kláštera, na kterou se jistě mnozí dříve narození mohou pamatovat. Jeho projev měl téma: Kráčeli po cestách svých, jinými slovy řečeno, svoji pravdu nadřazovali nad ostatní. Byla to, myslím, první pouť takového rozsahu v Končínách, ale v každém případě byla poslední.

Nechť tvůj oltář nikdy neuhasne, zpívali jsme v poslední sloce této nádherné Křížkovského písně. Škoda, že v následujících letech nejen v mnohých chrámech ty oltáře pohasly, pohasla také euforie z nabyté svobody, lidé zapomněli, přišly jiné starosti, nastal boj o politickou moc ve státě, ale to je zase jiná kapitola.

Tento článek byl pořízen ze zápisů místní kroniky, z kroniky Spolku pro obnovu Růžového paloučku, což mi umožnila paní Hana Dostálová z Újezdce a p. František Krejčí z Morašic, a dále z informací místních občanů, a to paní Marty Dlouhé, p. Ladislava Eliáše, čp. 27, a p. Ladislava Heblta, učitele ze Sloupnice. Všem jmenovaným děkuji za spolupráci.

Válečný deník Františka Huryty z Horek čp. 8 z let 1914 – 1915

(pokračování)

k otištění připravil Milan Novotný

4. prosince [1914] ráno jsme měli mináž, k polednímu jsme šli k vlaku, kdež jsme jeli asi 1 1/4 hodiny k západu, potom pěšky. Cesta byla vzdálena, nám odvykla, dosti obtížná. Přišli jsme do vesnice 50 verst [versta = 1,067 km] od Tjumeni, tam čekali na nás a rozdělili nás po kučích, nejvíce po jednom. Nás s Fikejzem zavedli do jedné takové kuče, těšili jsme se, že budeme pohromadě. Zvali nás ke stolu, kde pro nás byla večeře. Čaj, takové placky černé, jak u nás z černé pšeničné mouky, brambory jako zákusek, kroupová polévka hustá a nakrájené buchty, skládané s houbami. My nevěděli, jak a od kterého konce do toho. Chodili se na nás dívat sousedi a sousedky. Hostitelé byli k nám přívětiví.

Po hostině nás zavedli do jiné kuče, tam že budeme spát sami. Tu jsme se rozložili, pokoukali po domácím náčiní a nábytku. Skládá se z čajníku, na stole několik hrnečků a malých talířků, na stole zbytek od brambor a pod lavicí takové hrnky, jak u nás vypadaly ty staré popelnice, a pec, jak u nás se v ní peče chléb. Sháníme se po nějaké posteli, žádné tu nebylo. Komor tu žádných není, neb je světnice sama o sobě. Tu na peci to je pro nás moc malé a krátké, tak na podlahu... Byla tady malá plechová kamínka, v nich jsme zatopili. Natáhli jsme se a vypravujeme sobě a vzpomínáme na domov, co asi dělají. Zdali vědí, jsme-li živi, neb jsme vícekrát psali, jestli co dostali... Zatáhneme světlo, že budeme spát. Utrmácen začnu spát. Tu Jan, že ho něco štípe, hledá. Ona to štěnice. A zima – tak jsme topili do rána.

Dvakrát ráno pro nás přišli k snídani. Zase taková! Ó, Bože, to nás umoří! Tu jim porozumíme, že budeme jeden tady a druhý, co jsme spali. Tam byl muž na vojně. Ta žena měla tři děti, ona plakala a děti také, že se nás bojí. Tak jsem jim dal po kousku cukru. Tu přišel takový starý mužik, vlasy šedivé a vousy dlouhé, jak u nás malují Mikuláši, a mně kazal, abych šel za ním. Smutně se dívám na kamaráda, neb tak dlouho jeden bez druhého nikam jsme se neodloučili. Sbohem buď, příteli! Jechám za staříkem do jedné větší kuče.

Přijdeme do světnice, tam stará bábuška, sedmnáctiletý mladík a patnáctiletá holka. Přivítali mě, já sedl si u dveří a prohlížím celou domácnost. Tu mě stařík zve: „Pojď pít čaj.“ Dostanu kus koláče skládaného s houbami a druhý s rybami. Piju čaj a kusám mně nezvyklou krmí a slzy mi proudem tečou z očí, vzpomínám na ten náš krásný boží dar a ty české koláče... Ó, ty moje ženuško a vy, dítky i rodiče, smáli byste se mi, ale ne, plakali byste také. V poledne mám bramborovou polévku a v ní kroupy. Trochu kapusty – jak je u nás naložené zelí, tady říkají kapusta – a nakrájené brambory, na to nalitý kvas z rezné mouky a nevím z čeho – to mám druhou miskou. Na třetí jest taková kaše, černá, nasládlá, do toho se namáčí chleba. Dosti mně to šmakuje. Tady je zvykem při jedné malé kostce cukru vypít třeba deset hrnečků neb sklenic čaje. Cukr mají v ústech, čaj pijí skrz. Čajník je uprostřed stolu. Ze začátku jsem na to koukal jaksi smutně. Zdálo se mně, že při tom nebudu moci být živ. Ale zvykl jsem si. Hlad jest nejlepší kuchař a poznal jsem, že mě v ničem nešidí. Jsou to zde obvyklá jídla. Zvláště stařík mně přeje, že jsem prý chudý, totiž hubený, abych kusál, abych byl tlustý. Špatně jsme trefili, právě mají v Rusku půst a oni ho drží správně. Na maštění mají lněný olej, tomu říkají máslo, u nás právě ho také šetří. Někdy nakrájejí studené brambory. A mají špatné, bílé, bývají rozmočené, u nás dáváme takové prasatům. Na ty brambory trochu nalejí a osolí, to jest tady sváteční jídlo, které předkládají hostům. Ted' mívám k obědu a večeri hráškovou polévku, která mně dost chutná.

Vycházím s nimi doposud dosti dobře. Pomáhal jsem řezat a štípat dříví, někdy dám koním vody neb přinesu do kuchyně. Stařík mě má za to rád. Říká mně: „Franěk, něco se smluvíme.“ Naše řeč jest podobná s ruskou. Mají pět koní – tři tažné, dvě dvouletky – a mladý hospodář má dva tažné a dva mladé, dvě krávy, dvě telata, pět ovcí, dvě prasata, dvě zabitá, tři ovce. Starý má tři větší, dvě telata, tři větší prasata a nyní šest malých. Tři zabili, mají je pověšené, dvě velká a jednu ovci zabitou. Dobytek mají všechen na venku ve dne v noci. Naházejí tomu na zem slámu, seno a úhrabky a to žerou. Vodu koním nalejí do žlabu z ledu, kravám též někdy dají trochu teplé, do ní šrot, vlastně co jim zůstane na toku. Spodní mouku jíme my, neb tady melou vše na jednu mouku a doma ji točí – dělí teprve otruby. Seno mají doposud na lukách v kupách, jezdí pro něj kolik verst. Ráno vstávají moc brzy, když jedou pro seno nebo pro dříví. Pomáhají si. Hodiny tu nemají. Jest tu velká zima, moc sněhu.

Je nás v té vesnici čtyřicet: deset Čechů, ostatní Poláci a Rusíni. Chodíme k sobě na besedu, nejvíce k Duchoslavovi. Spí v sušce na len, neb ve světnici nemohl spát. Poštípaly ho moc štěnice – tady klopy [rus. клоп = štěnice]. Tam máme pokoj, jsme sami, vypravujeme, jak se který má, co dělá. Máme to asi stejné, některý lepší, některý horší.

Tak se nám přiblížily naše svátky. Usnesli jsme se, že se na Štědrý večer [24. prosince] sejdem, budeme společně čaj pít. Koupili jsme si malý zákusek – cukr a ořechy. Po společné modlitbě začali jsme tu chudičkou štedrovečerní hostinu. Pijeme čaj, slzy nám tečou po tváři, nám starým vojákům, kterým tolik útrap a bolu bylo snésti. Ale na Štědrý večer, tak tolik pro každou rodinu krásný, každé dítě se na něj těší, my otcové, od svých dítek, manželek a rodičů pět měsíců vzdálení na tak daleké Sibiři, nemohli se ubránit, abychom si nezaplakali. Ukončivše naši malou večeři, vyprávěli kamarádi svoje příhody. Zvláště jest s námi kamarád Polák, jménem Lašin, ten nás rozveselí, umí mnoho povídek a humoristek. Scházíme se, co je Duchoslav. Je nás jedenáct. Deset Čechů: dva mladí – Kuželák a Zítka, Černý, Jánik, Sodomka [a Duchoslav, Kroulík, Řehák, Fikejz, Huryta].

Svátky nám utíkají. Na Boží narození [25. prosince] měl jsem oběd jak obyčejně. Neděláme nic, psal jsem a jak obyčejně šli jsme besedou. Naším svátkům říkají: „Máte prázdník.“ Padá tu sníh, jest tu bez větru, ale sněhu mnoho. Na Štěpána [26. prosince] jsem brzo posnídal, neb u nás se brzo ráno vstává. Do dne [do rozednění] jsou buchty upečeny, neb oni jezdí ráno moc brzy a odpoledne si lehnou. Já po snídani vlezu na palandu, ještě spím. Máme krom jídla a spaní dobré časy. Spíme na prknech. Já mám pod sebou kus cáru, co dávají na podlahy, a rozdělám si ovčí kůži pod sebe a pod hlavu také svoje katě a blůzu, na to kůži. Vedle mám záclonu, tou vidím po salóne a na stůl. Jak

se voda v čajníku vaří, tak volají: „Franik, vstaň čaj pít!“ Tu slezu dolů, jdu se umýt. To jest zde zvykem před každým jídlem si umýt ruce a pomodlit se. Tady se křížují před jídlem a po něm. Namísto pozdravu, když se přijde do domu, třikrát se pokřížují a pokloní. Na Štěpána jsem obědval jak obyčejně.

V neděli [27. prosince] náš domácí s několika sousedy jel s pšenicí do mlýnice jen 30 verst. Musím též napsat, co kamarádi vyprávěli, co zkusili a viděli. Kroulík vypráví, jak naše artilérie byla rozbita, zůstalo šest mužů. 2. batalión byl moc rozbit, neb se dostali do křížového ohně ze třech stran, mnoho jich tam zůstalo. 4. batalión dopadl také tak. Jeden Polák vypráví: „Měl jsem bratra u třináctého, ten zahnal Rusové do řeky. Mnoho se jich utopilo a jiné postříleli.“ Jiný vypráví, jak viděl granát, co urazil jednomu nohu u těla, jak vyletěla vzhůru, jinému urazila dolní čelist a byl živ. Některý přišel o obě ruce, jiný o obě nohy. Na některých místech bylo pole poseto raněnými a mrtvolami i mnoha koňmi padlými, nabubřelými. Ti ranění někteří zůstali déle bez pomoci. Tak mnoho jiných případů mohl bych psát, neb ta nešťastná válka hrozných obětí sobě vyžádá, teď v zimě kór. Psala ruská kazeta, noviny, jak Rusové před našimi rozstříleli most přes vodu, potom na ně udělali šurm, hnali je přes vodu. Kteří vylezli na břeh, mantle se jim lámaly, jak byly zmrzlé, a co ubozí vojáci, kde se zahřáli a kde oschli, o to se žádný nestará. Tady člověk nemá žádné ceny.

V pondělí [28. prosince] po nevyspaní, neb se večer sešla svobodná chasa, byli skoro do rána tady, hoši hráli karty „jedenadvacet“ o peníze, děvky předly, jedna dělala brda na zem na tébichy a já nemohl spát, ráno mně dali nabrousit nůž. Potom mě stařena, nesouc nůž, ukazuje, abych šel za ní. Myslím, co se mnou bude dělat? Kdyby to byla židovka, tak bych za ní nešel. Ale ona se dřív pokřížovala, vedla mě k chlévu, tam měli tři malá prasátka, abych je zakolil. Odbyl jsem tu vražednou práci a je vypařil, mysle na ty naše masopusty, bude-li mně dopřáno doma s přáteli okusit našeho českého masa a těch chutných jaternic. Tady mnoho masa nesním. Visí na sýpce dvě prasata a jedna ovce a tři ještě běhají, tady jsou moc malá a nekrmená, ani na prst nejsou tlustá velká. Tady paří jinak. Udělají oheň, prase otáčejí. Když se opálí, dají na něj ovesnou slámu a sednou na něj, potom teprv paří. Krávy si také zabijí. Ty jsou tak velké, že ji jeden celou svléknutou unese.

Musím též podotknout, že by sem na Sibiř měly jet naše ženské, zvláště ty parádnice. Zůstaly by koukat na ten jednoduchý ústroj, skládající se z rubášky, totiž košile, a asi jedné sukně, filcových pod kolena bačkor a kožichu. A mužští mají též rubášky, které nosí ven na kalhotech, kožich chlupatý venku i uvnitř, beranici.

Obilí zde svezou ke vsi do stohu a mají takové sušárny, tam obilí před mlácením narovnají, dole pod ním zatopí a usuší. Vedle mají mlat. Polejí

takový mlat velký vodou a led tady zůstane stále, neb tady moc mrzne, a vejde se až 150 snopů na to. Jdou ráno brzo, udělají oheň, přitom mlátí. Obilí se lehko mlátí, neb jest moc suché. Také jsem mlátit pomáhal Fikejzovu hospodáři neb chazájovi, on po rusku, my po česku. Mlátí zde také mašinami, zapraženy mají dva páry koní a je u toho ale dvacet lidí. Ženské nemlátí, jen mužští, ženské mají domácnost.

Začínají tady být tuhé mrazy, o kterých jsme doma slyšovali, jak na Sibiři mrzne. Mně omrzly tváře a nos. Zakazuje nám zima besedy a doma jest dlouhé sedět, nic nedělat. Pořád vzpomínám na domov, na děti. Domáci [hospodářův] syn má dva hochy – asi jak náš Ládiček a Vašíček. Bývají u nás pořád, dovádějí. Časem se na ně dívám smutně, mysle na vás, drahé dítky.

Tak se nám přiblížil nový rok [1915]. Starý jsme oslavili pohromadě besedou a v noci doma mě probudil rámus. Myslel jsem, že se pere starý rok s novým, a on zatím děda vyplácel vnučku, protože přišla dlouho z besedy.

Čas nám utíká zde dosti, jsme tu už přes měsíc. Mají za nás dostávat peníze, ale dosud nic nedostali. Jsou někteří na to mrzutí, dávají nám znát, že nás živí zadarmo. Mají dostat 25 neb 22 kopejek. Mě stařík vzal, že se ustrnul nad rodinou, kde jsem měl žít, že jest chudá, že bych neměl kde ležet, mají malé děti a jest tam zima. Teď ho to skoro mrzí, že mě vzal. Často mně to říká, že mě krmí zadarmo. Ale proto já nemohu na něj naříkat, on mně přeje, co jí sám, to mám také, jeho vnuk také, ale ženské ty radši samy se napapaj. Náš stařík nemusí mít vojáka na stravu, on jest na výměnku, ale hospodářství má větší než mladý hospodář. Tady málo utrží, krávy jsou za 35 až 60 rublů, koně – za ročka dal 19 rublů, starší 30 – 40 až 70 – 80 rublů, ovce stará 3 až 3 1/2 rube, jehně 1 až 1,20.

Máme [pravoslavný] Štědrý večer [6. ledna 1915], strava jako jindy – půst. Po večeri dělali maličké placičky, skládali je sekaným masem. Ráno na Boží narození [7. ledna] je vařili a to jsme měli k snídani a čaj s mlékem. V poledne jsme měli polévku masovou a pečené selátko, čaj s mlékem a tvaroh, ten byl zmrzlý, k čaji mívají také cukroví. Na Štěpána [8. ledna] snídaně jak před tím. V poledne byla hostina, měli návštěvu. Přijel na svátky starého synovec, sloužil u vojska v Tjumeni jako post u našich vojáků. Na stole bylo maso vepřové, pečená ryba v buchtě, sulc, koláče, čaj, mléko, cukroví a ořechy, které při každé hostině jsou na stole. Jsou asi jako u nás bukvice, ty louskají při čaji, přitom vedou humor. Tady se jí vše dohromady. Také mají pivo, které si sami vaří, dosti nám šmakuje. Také jsem pozván ke stolu, ale oni málo jedli, jen louskali ořechy, vlastně byli najedeni před obědem. Já jsem byl na besedě, tak jsem byl nucen být zdvořilým, zatím bych to skoro snědl sám. Odbyl jsem oběd v čaji. Po obědě voják mně vypravoval o vojně, že má pět dětí, že mu je 44 roků, že u nás musí narukovat do padesáti roků. Já jsem málo mu rozuměl.

Tak se do mě zamiloval, že mě hladil po hlavě, a hubičku mně dal i ruku mně políbil. V duchu jsem se mu smál, byl to dobrý člověk z naší drévni. Doufám, že mně to moje ženuška odpustí, hůře by bylo, kdyby mě Ruska líbala. Přátelsky se se mnou rozloučil, přál mně vše dobré a šťastné navrácení k mým nejmilejším. Večer zato mně vynahradili. Měl jsem maso vepřové v polévce, též pečené, ale zase nemohl jsem toho mnoho sníst, neb žaludek jest slabý z toho předešlého jídla.

V sobotu [9. ledna] máme zase svátek, nevím jaký, ale mám se dosti dobře. Musím také napsat, jaké mají zábavy. Svobodná chasa sejde se do jedné kuči, tam sedí holky kolem a hoši hrají na harmoniku, zpívají. Přijde i přijede z okolních vesnic chasa a tam se baví společně, ale s našimi zábavami se to nedá přirovnat. Druhý den jsem šel okolo, tak jsem tam vlezl s Fikejzem. Spráskl jsem ruce nad tou dírou. To že má být pro zábavu? U nás obývají lepší prasata. Tam nebyla podlaha, smetí pod kutka [kotníky]. Tady jsou více než o padesát roků pozadu.

Zající jsou tu bílí polní a nejedí je, holuby také nejedí. Máme po Novém roce ruském [14. ledna], zima jest mírnější. Patnáctého ledna našeho [kalendáře] rukovali tady rezervisté. Tady je odvedou, nechají je doma, ani je nevy cvičí, jen do války je vezmou a teprve vycvičí. Také v naší vesnici tři polučence museli rukovat. Jsou starší, přes třicet roků. Viděl jsem také, jak smutné a dojemné loučení jejich s rodinami bylo. Nemohli jsme se na ty děti ani dívat, jak je tiskli do náruče. Ten pláč jejich žen připomněl na naše loučení s mými nejdražšími. Šli jsme k Duchoslavovi. Za chvíli přinesl kamarád Jánik Kroulíkovi dvě psaní a poukázku na 35 rublů, Duchoslavovi také psaní. S velikou touhou jsem také četl nahlas, co asi, jak to u nás vypadá. S dojmem Duchoslavová píše, jakou radost měli všecy, když zvěděli, že jsme živi. Divné nám jest, že jsme psali zároveň, nám nic nedošlo. Jsme přece spokojenější, že víte o nás. Dá Bůh, že jednou tomu konec přece bude.

Tady také světí vodu. Na Tři krále [19. ledna podle našeho kalendáře] vykopou na řece v ledu jámu, až k vodě jdou v průvodě, zpívají zpěváci a děti k tomu vzdvižení, nesou obrazy svatých a korouhve. Mužské i ženské postaví okolo té jamky. Kněz, po jejich pop, má výklad a posvětil vodu v řece a pak ji nabere do kalichu. Cestou zpáteční do chrámu, po rusku cirkve, kropí lidi. Zde nechávají líbat křížek v kostele jako u nás. Po Třech králích mají svátek sv. Jana Křtitele.

Zima jest po vánočních ruských svátcích mírnější, ale padá sníh, ten tu ostává ležet, jest ho už tu mnoho, ale větry jak u nás tu nejsou. Starostovi zemřelo maličké děvčátko. Doma urobili sami jemu truhličku. Jenže jinak než u nás – uřízli špalek, rozpořtili a vydlabali v něm plac pro to děcko a zase to

dali dohromady. Sami šli vykopat tomu hrobeček, mají hřbitov. V jiné vsi jest tam též jejich pop, totiž kněz, ten za 35 kopejek vykropil hrobeček.

Dvacátého pátého ledna rozloučil se s námi náš kamarád [Jánik]. Byl nám starším v Tjumeni a dobrý druh, uměl nám též krátit nám dlouhé chvíle svým vypravováním ze svých zkušeností. Delší čas tady nařikal na žaludek, bylo to pořád horší, tak se odebral do nemocnice v Tjumeni. Byl bez peněz, tak jsme se složili, dali mu 78 kopejek, aby si mohl něco koupit.

Jezdí sem také ženiši za nevěstami, ale jinaké tu mají zvyky než u nás. Nevěstu si musí ženich koupit. Je-li otec nevěstin bohatší, musí za ni dát více, až 100 rublů, podle toho, jak se umluví. Matka nevěště podle majetku přidá krávu a nějakou ovci. Svatbu nemohu popsat, neb mě žádný nepozval. Ale báby dovedou ženicha chválit i hanět jako u nás.

Náš mladý hospodář prodal krávu stelnou za 37 rublů, koupil za 20 rublů. V pátek dne 5. února k nám se vrátil náš kamarád Jánik zdrav z nemocnice. Přinesl nám české noviny, které jsme s radostí přijali, neb jsme českého písma skoro 5 1/2 měsíce neviděli. A na přivítání jeho náhodou jsme měli malou hostinu. Připravili jsme si zaječí hody a všem nám dobře chutnalo. Byl to ruský polní a lesní bílý zajíc, ke kterému jsme přišli u nás v Čechách nedovoleným způsobem s přáním, abysme takových ušáků mohli více oběsit.

V sobotu [6. února] se rozlétna zpráva, že dostanou za nás peníze. Celá Zolotov byla na nohou, více než kdyby přijel nějaký velkokníže. To bylo běhání sem a tam! Se strachem čekali chazájové i ženy jejich, jak to dopadne, neb nám a jim jejich i náš oficír říkali, že dostaneme sami peníze do rukou a sami, podle toho jak nás živili, jim je vyplatíme. V tom byl velký rozdíl. Dostali na nás do nového roku 22 kop., od nového roku 23 kop. na den.

V neděli dne 8. 2. [správně má být 7. 2.] měli jsme poslední masopust. K snídani jsme měli z masa, v poledne i večer maso. Týden první [postní] jmenují máslenka. Mohou jísti z mléka, mastit máslem a koupili malé ryby, štičky, i velké, líny. Malé zapékají do buchet celé, jen že je vykuchají, velké vaří jak jiné maso v polévce. Já jsem dal rybám kvinde, neb mně to nešmakovalo, a když za nás dostali peníze, tak jsme si mohli snáz vybrat. Mně vařili maso vepřové. Na konec máslenky měli tři svátky a v pondělí [15. února], jak u nás druhého února [svátek očišťování p. Marie] v neděli, měli velkou slavnost máslenkovou. Udělali si takové skluzavky, malí i velcí jezdili na sáňkách, přitom hráli na harmoniky. I na velkých saních koňmo mnoho se jich sjelo u jedné vesnice Lučinky, potom jeli za sebou skrze naši ves do Kolubovy v plném trysku, mladá chasa i ženatí manželé. Saně mají zde také pěkné, ale jinačí než u nás. Na řece zasadili do ledu vysokou tyč. Nahoru dali nějaké peníze, které, kdo tam vylezl, si mohl nechat. Dříve jiná léta dávali tam láhev vína, teď v čase války je všechnen truňk zakázaný i pivo se

neprodává. Tady i děti se vozily s koňmi na saních. Večer zpívali a po celou máslenku se navštěvovali, tady říkají hostit.

Tak se tu ukončil masopust a mně přitom tak je časem teskno, smutno k nevypsání. Už nám jde na sedmý měsíc, co jsme z domu pryč, co jsme od svých na světě nejdražších rodin tak násilně stržení. Nevíme, jak dlouho tu musíme ještě být. Ve dne i v noci vzpomínám na vás, moje dívky, na tebe, drahá manželko, i na vás, staří rodiče, bude-li mně dopřáno vás a s vámi těch několik roků našeho žití spolu se těšiti a ještě tak šťastni býti, jak jsme byli, aniž jsme toho poznali. Slzy se mi proudem řinou z očí při vzpomínce, kdy spokojeně jsem mezi vámi žil, štěstí nám přálo. A co bědných chvil mně bylo prožít! Losem od vás pryč, těch velkých maršů, špatných noclehů a v boji, kde jsem každou vteřinu čekal smrt, neb tolik ubohých kamarádů padlo. Štěstí mně přálo. Díky Bohu a Matce boží, byl jsem zachráněn. Padl jsem do zajetí, kde nám bylo zase mnoho strádání prožít, až jsme se dostali na místo, kde zase jsme se museli podrobit všemu pro nás nezvyklému životu a strachu o život, neb i zde, tak daleko vzdáleni od boje, mnoho ubohých vojáků zemřelo nemocí a podlehlo ranění. Zde v Tjumeni tolik zmrzačených marodů od střel a omrzlých údů umírá. Och, těch nářků jejich, ó, jak šťastný je, kdo zdrav, i já mezi nimi! Dali nás na vesnice, kde se nás báli. Ach ta jídla, která nám předkládali! Zprva žaludek se nám obracel. Museli jsme zvyknout jídlu i lidem, kteří jsou většinou dobré povahy, ale moc pozadu, zvláště s jejich posty, které jsou kruté. My je nechceme držet, aspoň mléko jím s čajem.

Telata tady nechají sát tři dny. Po otelení krávu vyženou ven, jen ji pouští k teleti, co by se napilo. Po třech dnech krávu podkouří a teleti dávají pít mléko s rozmočeným chlebem. Mají je zavřená. Jsou také mizerná... Také svině měla sedm prasátek na venku jako pes v boudě a žádné nezmrzlo. Svině se položí na sníh a ony ji dudají. Žádné nezchromne.

Prvního března jsem trochu onemocněl. Tři dny jsem pil jen čaj s trochou mléka. Čtvrtého března Duchoslavova chazájka nám říkala, abysme jí zakolili prase, které se protrhlo. Já jsem na něm vykonal ortel smrti, s kamarády jsme ho prohlédli, a že ho sníme. Honem do lesa na dřevo, svini jsme nad ohněm opálili a opařili po rusku, vnitřnosti jsme dali vranám, které jsou tu krotké, jak u nás holubi. Pátého [března] jsme pekli na takovém starém plechovém pekáči, z kterého se myjí Rusové a Rusky, také třeba zadnici. Z nouze jsme to vyčistili. Chutnalo nám všem maso výborně s přáním, by takových případů bylo více. Dobrá nálada nám nechyběla a humor, ale české pivo nám scházelo, některý si přál puntík slivovice, zatím jsme rádi, že nehoda nám dopřála aspoň maso na čtyři obědy. Tak nám ten čas dosti utíká.

(pokračování v příštím čísle)

ROZPOČET OBCE NA ROK 2002

(v tisících Kč)

oddíl	příjmy
daně z příjmu fyzických a právnických osob	260
daň z přidané hodnoty	150
daň z nemovitostí	150
poplatek ze psů	1,2
poplatek za odvoz popelnic od občanů	27
dotace od okresního úřadu	1,3
prodej dřeva	10
nájem z prodejny, telefony, dividendy	5,5
úroky z účtu a termínovaného vkladu	30
celkem příjmy	635

oddíl	výdaje
práce v lese	22
oprava silnice v obci včetně zimní údržby	513
odvodnění	100
příspěvek na základní školy v Litomyšli	18
oprava rozhlasu	101
kultura, jubilea, pohoštění	10,5
veřejné osvětlení – opravy, elektřina	225
projekt na plynofikaci	40
odvoz škodlivého odpadu	2
odvoz tuhého komunálního odpadu v popelnicích za obec	38,5
vzhled obce, sekání trávy	7
požární ochrana	7,5
obecní zastupitelstvo	50
místní správa – mzdy, zdravotní a sociální pojistné	45
– materiál, elektřina, tisk	74
– telefony, poštovné, pojistné, poplatky, pohoštění	53,5
– služby, opravy	72
– cestovné, poplatky, pohoštění, dary, různé	11
celkem výdaje	1390

Schváleno zastupitelstvem obce 28. 1. 2002.

Marie Procházková

Prodávám nemovitost, co mám dělat

Je jedno dobré řešení a několik špatných. To dobré a nejjednodušší řešení je obrátit se na solidní realitní kancelář. Špatných řešení je více, např.: prodat nemovitost sám, za pomoci známých nebo si najít nesolidní realitní kancelář. Na tomto místě je nutné vysvětlit, co obnáší práce realitní kanceláře. Hlavní činností realitní kanceláře je vyhledání kupce nemovitosti nebo nájmu nemovitosti. K tomuto účelu využívá realitní kancelář kontaktní adresy zájemců ve vlastní databance, inzerci ve vlastních novinách, odborných novinách a časopisech, vývěsních skříňkách a internetových realitních serverů. S případnými zájemci jezdí na prohlídky nemovitostí, koresponduje se zájemci a majiteli nemovitostí, sjednává schůzky se zájemci, zajišťuje informace o možnosti úvěrování nemovitostí bankami, pomáhá odstranit právní vady bránící prodeji (nezapsané vlastnictví, neprovedená kolaudace, chybějící geodetické zaměření nemovitosti a podobně), zajišťuje kupní smlouvy, znalecké posudky, registraci kupní smlouvy na katastrálním úřadě, pořádá dražby nemovitostí a mnoho dalších činností. K tomu všemu potřebuje patřičné technické zázemí (počítače s programovým vybavením, telefony, faxy, internet, kopírku, nábytek, auto, video, fotoaparát a další), kancelář a jednací místnost a zkušený proškolený tým nejméně dvou pracovníků. Jak si vybrat solidní realitní kancelář: z vlastní dobré zkušenosti, ze zkušenosti známých, podle dobrého jména kanceláře, podle technického vybavení kanceláře, podle zkušenosti a chování realitních makléřů, podle členství v Asociaci realitních kancelářů, podle možnosti reklamy, podle finančního zázemí kanceláře a podobně. A závěrem jedna rada: pokud nechcete přijít o nemovitost, obraťte se na odborníky a vyvarujte se jednání s podvodníky.

Poslední informace pro širokou veřejnost: od 1. 10. 2001 začala platit nová prováděcí vyhláška č. 338/2001 Sb. zákona č. 151/97 Sb., kterou se upravují nové administrativní ceny nemovitostí.

S případnými otázkami se obraťte na:

CONSULT VK Litomyšl s.r.o., realitní a znaleckou kancelář
Smetanovo náměstí 120, 570 01 Litomyšl
tel./fax: 0464 / 61 26 70, 61 26 71, mobil: 0728 08 09 47
e-mail: reality.consultvk@lit.cz, www: reality-rvc.cz/consult

(inzerce)

HORECKÝ ZPRAVODAJ. Vychází čtvrtletně. Vydává Obecní úřad Horky, Horky 55, 570 01 Litomyšl, tel.: 0464 / 62 21 48, e-mail: obec.horky@quick.cz, <http://sweb.cz/obec.horky> (tam též internetová verze zpravodaje). Bezplatné.